УДК 811.161.2’373.611

Р. В. Познанський,
асистент
(Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника (м. Івано-Франківськ)
romanwriteme195@yahoo.com

ВІДДІЄСЛІВНІ АБСТРАКТНІ ІМЕННИКИ, МОТИВОВАНІ ВЕРБАТИВАМИ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ ''АГРАРНЕ ВИРОБНИЦТВО (РОСЛИННИЦТВО)'', В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У статті проаналізовано абстрактні іменники зі словотвірним значенням "опредметнена дія", мотивовані вербативами лексико-семантичного поля "аграрне виробництво (рослинництво)", в українській мові, зокрема з’ясовано регулярність їх появи в мові, виявлено способи та засоби їх словотворення, простежено за модифікацією семантики вихідного дієслова в похідному субстантиві, в тому числі й граматичної (категорії виду), описано типові та нетипові відношення семантики дериватів та їх твірних.

Ключові слова: *віддієслівний словотвір, лексико-семантичне поле "аграрне виробництво (рослинництво)", nomina actionis, девербатив.*

Актуальними в сучасній науці про словотвір є дослідження, в основі яких покладено основоцентричний принцип аналізу й систематизації деривaційного матеріалу, що ґрунтується на врахуванні ролі твірної основи у словотворчих процесах. У такій проекції важливим є вивчення окремих класів похідних слів у їх відношеннях та взаємозв’язках із мотивувальною базою, що передусім, дає змогу окреслити специфіку формування семантики мотивованих лексем (як лексичної, так і граматичної), виявити найтонші семантичні відтінки в межах чи поза межами їх узагальненого словотвірного значення.

Віддієслівні абстрактні іменники становлять своєрідний пласт лексики, що характеризується, з одного боку, тісним зв’язком із вихідними дієсловами і, як наслідок, збереженням дериватом-іменником лексичної та й навіть граматичної семантики твірного вербатива, а з іншого, належністю до лексико-граматичного класу імен, що спричинює не тільки значні семантичні модифікації вихідної семантики, а й виникнення різноманітних, часом непередбачуваних і непрогнозованих, семантичних відтінків та компонентів. Як свідчать дослідники, "усі мовознавці погоджуються з тим, що віддієслівні іменники, посідаючи проміжне місце між дієсловом та іменником, поєднують їхні семантичні та граматичні властивості" [1: 30].

Незважаючи на те, що віддієслівні іменники ставали предметом цілої низки лінгвістичних розвідок як в україністиці, так і славістиці загалом [2-6], вичерпної характеристики закономірностей і випадковостей у формуванні їх семантики, характеру лексико-граматичного зв’язку вихідної та мотивованої одиниці й досі нема. До того ж віддієслівні абстрактні іменники, мотивовані вербативами лексико-семантичного поля "аграрне виробництво (рослинництво)", ще не ставилися в центр наукового дослідження. Усе це зумовлює **актуальність та новизну пропонованої теми**.

Аналізуючи словотвірні парадигми дієслів лексико-семантичного поля "аграрне виробництво (рослинництво)", ми доходимо висновку, що послідовна актуалізація в девербативах словотвірного значення "опредметнена дія" є закономірною. Немає жодних семантико-граматичних перешкод для утворення таких дериватів, якщо в комунікативній діяльності у них виникає потреба, а тому, незважаючи на внутрішню неоднорідність лексико-семантичного поля "аграрне виробництво (рослинництво)", деривати абстрактної семантики зафіксовані від дієслів усіх визначених нами мікрополів – дієслів рільництва, насінництва, збирання урожаю тощо (загалом ми виокремлюємо 9 мікрополів [7]). Зазначимо, що аналізоване словотвірне значення відзначається й найбільшою глибиною місць у парадигмі.

Загалом семантична позиція "опредметнена дія" представлена похідними, утвореними від дієслів таких мікрополів:

1. Дієслова на позначення процесів обробітку ґрунту: *азотування, борознування, боронування, букерування, вакування, вапнування, гноїння, удобрювання, волочіння, дернування, дискування, дренування, дренаж, зволоження, зволожування, зрошення, зрошування, зяблювання, меліорація, паювання, підмулення, підмулювання, рихлення, ущільнювання, ущільнення, фрезерування, чизелювання, бактеризування, мотичення, сапання, копання, корчування, культивування, культивація, оранка* (в 1 знач.), *орання.*

2. Дієслова на позначення процесів обробітку насіння (дієслова насінництва): *віяння, лущення, лущіння, сушіння.*

3. Дієслова на позначення процесів садіння чи сіяння насіння: *садіння, сіяння.*

4. Дієслова на позначення процесів догляду за рослинами під час їхнього росту та дозрівання: *аблактування, адаптування, адаптація, акліматизування, акліматизація, букетування, валашання, вершкування, вигрівання, зразкування, кільцювання, оббризкання, оббризкування, обв'язування, обприскання, обприскування, окулірування, окультурювання, окультурення, підволоження,*

© Познанський Р. В., 2014

підволожування, підгортання, підживлення, підживлювання, підливання, поливання, поливка, проріджування, проріджження, розприскування, селекціонування, селекція, тичкування, щеплювання, сапання, загортання.

5. Дієслова на позначення процесів збирання урожаю: *буртування, косіння, викос, кошення, косовиця, жаття, ботанізування, брикетування, бункерування, буртування, викопування, виломлювання, вичісування, в'язання, гербаризування, граблання, загрібання, замочування, обтрушування, стогування, молотіння, копання, зривання.*

6. Дієслова на позначення процесів підготовки ременанту: *клепання, гостріння.*

7. Дієслова на позначення процесів завдання шкоди аграрному господарству: *викорінювання, викорінення, вимивання, випалювання, вирубка, вирубування, висмикування, виснажування, вищипування, в'ялення, ерозія, пустошення, микання, зрізання, висушування, засушування, корчування.*

8. Дієслова на позначення процесів, які безпосередньо не здійснюються людиною, в тому числі:

а) пов'язаних із ростом та дозріванням рослин: *асимілювання, асиміляція брунькування, бубнявіння, буйнішання, буяння, дозрівання, достигання, зав'язь, квітування, косичення, половіння, проростання, процвітання, розвиток, жовтіння*;

б) пов'язаних із знищенням, загибеллю рослин: *вигорання, вимерзання, вимокання, випрівання, виродження, висихання, відмирання, в'янення, гниття, дегенерування, дегенерація, дичавіння, заглухання, опадання, чахнення, жовтіння.*

Дієслова загальної семантики: *веснування, викохування, вирощування, гібридизування, озеленювання, літування.*

Збереження дериватом дієслівної семантики вихідного дієслова зумовлює функціонування в системі сучасної української літературної мови великої кількості віддієслівних іменників на позначення дії або стану. Іменники на позначення дії утворюються шляхом номіналізації, яка зумовлена синтаксичними потребами, а "перетворення, пов'язане з переміщенням присудкового компонента в позицію підмета, веде до перетворення дієслова на віддієслівний іменник, у якого нівелюються вихідні дієслівні категорії і набуваються іменникові граматичні категорії" [8: 143].

Водночас інші дослідники стверджують, що нівеляція дієслівних граматичних категорій та значень відбувається не повною мірою, а це дає підстави частині науковців вести мову про успадкування віддієслівним іменником граматичного значення виду вихідного дієслова. Стосовно цієї проблеми в сучасній лінгвістиці поки немає одностайності: одні мовознавці вважають, що "категорія виду в девербативах значною мірою нейтралізована й позбавлена статусу граматичної категорії" [4: 79]. Другі зазначають, що "у результаті дослідження нами засвідчено факт збереження у семантичній структурі девербативів, що виникли в процесі транспозиції, не лише лексичного значення мотивувального дієслова, а й граматичного значення виду поряд із набуттям нових категорійних значень... Однак стверджуючи факт існування цієї категорії в іменах дії, не варто ототожнювати її із дієслівною [9: 83]. Треті зауважують, що внаслідок морфологічного переходу дієслова в іменник, останній зберігає "в дещо модифікованому вигляді категорію виду" [10: 116]. Усе це ускладнює практичне вживання віддієслівних іменників у мовленні, призводить до того, що автори з двох спільнокореневих іменників, скажімо, на *–ння* та *-ття* вибирають один, незалежно від того, від якого дієслова (недоконаного чи доконаного виду) його утворено, найчастіше – найкоротший, і позначають ним "і закінчену, і незакінчену дії", а "другий стає зайвим, бо дублює семантику першого" [3: 217], і поступово виходить із обігу.

Іменники на позначення опредметнених дій та процесів (nomina actionis) утворюються внаслідок словотвірної транспозиції, яку в конкретному випадку творення віддієслівного абстрагованого іменника прийнято називати морфологічною субстантивацією [10: 115-116]. На думку І. Вихованця, поєднуючи властивості як іменника, так і дієслова, віддієслівні субстантиви на позначення абстрагованої дії чи процесу демонструють взаємодію цих властивостей. Такі похідні субстантиви набувають формального категорійного значення граматичної предметності, що виражається в таких їхніх іменникових властивостях:

1) синтаксичних – абстрактні віддієслівні іменники-назви опредметнених дій чи процесів виконують у реченні функції підмета, іменної частини складеного присудка, додатка, неузгодженого означення та обставини і можуть мати при собі означення;

2) морфологічних – їм властиві граматичні значення роду, числа та відмінка.

Водночас такі похідні субстантиви виражають семантику дієслів, від яких їх утворено, а також успадковують деякі їхні граматичні властивості [10: 48, 116].

Усі інші групи віддієслівних іменників, тобто назви суб'єктів – виконавців дій (nomina agentis), назви об'єктів дії (nomina pacientis), назви знарядь, інструментів дії (nomina instrumenti), назви результату дії (nomina acti), назви місця дії (nomina loci) та назви часу дії (nomina temporis), є результатом семантичної субстантивації, унаслідок якої вони повністю втрачають граматичні властивості дієслів і стають іменниками за всіма трьома параметрами: синтаксичним, морфологічним і семантичним, тобто набувають семантики реальної предметності [10: 115-116].

На думку дослідників, у певній мові вид стає граматичною категорією nomina actionis, якщо одночасно дотримано чотири умови:

1) категорія виду склалася в самому дієслові;

2) у структурі іменника-назви абстрагованої дії чи процесу зберігається вся твірна основа мотивувального дієслова;

3) від дієслів, що входять до видової пари, регулярно утворюються парні назви абстрагованих дії та процесів;

4) наявний семантичний паралелізм іменників із семантикою абстрагованої дії чи процесу, утворених від різних членів видової пари дієслова, тобто допустимо їх уживати в тих самих конструкціях [11].

Наведені умови дотримуються в українській мові:

1) категорія виду в українській мові склалася в самому дієслові, адже граматичне значення виду притаманне усім дієсловам у будь-якій формі [12: 71];

2) у структурі похідного іменника зазвичай зберігається вся дієслівна основа, пор.: *копати – копання*, *орати – орання*, *оранка*, *адаптувати – адаптування*, *сіяти – сіяння* та ін.;

3) іменники-назви абстрагованих дій та процесів утворюються від обох дієслів, що входять до видової пари, пор.: *піджживити // підживлювати – підживлення // підживлювання; окультурити // окультурювати – окультурення // окультурювання* тощо (зазначимо, проте, ще серед твірних дієслів лексико-семантичного поля "аграрне виробництво (рослинництво)", які виступають твірними для аналізованих нами іменників, часом немає видової кореляції);

4) абстраговані назви дій та процесів, утворені від різних членів видової пари дієслова, досить послідовно зберігають семантичне протиставлення, тобто мають тотожну семантику і розрізняються так само, як члени видової пари, пор.: *піджживлення* – 'дія за знач. *піджживити*' (СУМ, т.6, с.426) // *підживлювання* – 'дія за знач. *підживлювати*' (СУМ, т.6, с.426); *копання* – 'дія за знач. *копати*' (СУМ, т.4, с. 279) // *скопання* 'дія за знач. *скопати*' (СУМ, т.9, с. 296) тощо.

Водночас не завжди від різних членів видової пари можна утворити іменник з абстрагованою семантикою. Наприклад, дієслова однієї видової пари *орати // зорати* чи *виорати // виорювати* продукують тільки по одному деривату, який однаковою мірою семантично співвідноситься з обома дієсловами видової пари: *орати // зорати – орання; виорати // виорювати – виорювання*. Проте, з одного боку, 'відсутність деяких іменників у багатьох сучасних словниках не свідчить про відсутність таких слів в українській мові взагалі' [1: 34], адже вони можуть існувати у розмовному чи діалектному мовленні, а з іншого боку, відсутність таких девербативів може бути зумовлена неможливістю утворення віддієслівних іменників від певних дієслів, їхньою немилозвучністю тощо, однак "такі винятки лише підтверджують правила" [3: 34].

Таким чином, можна вести мову про збереження в абстрагованому віддієслівному іменникові дієслівної категорії виду, що визначається не тільки авторитетними сучасними граматистами [10: 48, 116, 148, 287], а й відзначалося дослідниками ще на початку ХХ століття: "недоконану та доконану форму мають в українській мові також і дієслівні речівники" (сучасною термінологією – віддієслівні іменники) [13].

Варто також зазначити, що часто спостерігається явище, коли семантика одного із іменників, які протиставлені за видом мотивувальних дієслів, набуває додаткових нашарувань, нерідко розвиваючи окремий лексико-семантичний варіант. Пор.: *підживлювання* 'Дія за значенням *підживлювати*' // *підживлення* '1. Дія за значенням *піджживити*. 2. Додатковий корм (для тварин), підкормка (для рослин)'. Особливо активно такі процеси притаманні девербативам-іменникам, які утворені не тільки від різних членів видової пари дієслів, а й за допомогою різних словотворчих афіксів, пор.: *вирубування* 'Дія за значенням *вирубувати*' (СУМ, т.1, с. 476) // *вирубка* '1. Дія за значенням *вирубувати*, *вирубати*. 2. Місце, ділянка, де вирубано ліс' (СУМ, т.1, с. 476); *орання* 'Дія за значенням *орати*' (СУМ, т.5, с. 737) // *оранка* '1. Дія за значенням *орати* // Пора, період, коли орють землю. 2. рідко. Те саме, що рілля' (СУМ, т.5, с. 737). Часом диференціація похідних іменників може стосуватися їх стилістичного вживання чи різних обмежень функціонування в мовленні. Наприклад, мотивовані різними членами видової пари дієслів *поливати* // *полити* деривати nomina actionis *поливка* та *поливання*, незважаючи на тотожність лексичної семантики, відрізняються між собою стилістичними характеристиками – слово *поливка* визначається в Словнику української мови як розмовне: *поли́вка* 'розм. Те саме, що *поливання*' (СУМ, т.7, с. 67) // *поливання* 'Дія за значенням *поливати*' (СУМ, т.7, с. 66).

Часом іменники-назви абстрагованих процесів та дій можуть мотивуватися одним із дієслів видової пари, однак утворення їх за допомогою різних словотворчих засобів може призводити до того, що вони стосуватимуться різних лексико-семантичних варіантів вихідного дієслова. Наприклад, вербатив *культивувати* має в українській мові три значення: '1. Обробляти ґрунт культиватором. 2. Розводити, вирощувати (рослини, тварини). 3. Розвивати що-небудь; сприяти розвиткові чогось' (СУМ, т.4, с. 394). Аналізоване дієслово є мотивувальною базою для двох субстантивів із семантикою абстрагованості дії – *культивація* та *культивування*. При цьому одне із значень іменника *культивація* співвідноситься тільки з першим значенням вихідного дієслова, а інше значення – із другим та третім значеннями твірного

вербатива. Натомість дериват *культивування* співвідносний тільки із другим та третім значеннями твірного дієслова. У словнику семантика наведених дериватів подається так: *культивація* '1. Обробіток ґрунту культиватором. 2. Те саме, що *культивування*' (СУМ, т.4, с. 394); *культивування* 'Дія за значенням *культивувати* 2,3' (СУМ, т.4, с. 394). Появу інтерферентних компонентів можна пояснити, з одного боку, тим, що дія, представлена в мові як субстанція, виражена іменем, більш конкретна, ніж виражена дієсловом, – така якщо не закономірність, то тенденція. З іншого – специфікою відображуваної ситуації: якщо при субстантивації дії необхідно підкреслити недискретність процесу, якому, проте, властива внутрішня циклічність, то утворюються імена дії, що включають сему інтенсивності, при цьому ця інтенсивність ніби складається з множини окремих актів [14: 145].

Опредметнення дій шляхом суфіксації дієслівних основ відбувається за допомогою кількох словотворчих афіксів, однак найчисленнішу групу віддієслівних іменників зі словотвірним значенням "опредметнена дія" становлять девербативи із суфіксом **–нн-я (-енн-я, -інн-я).** Менш продуктивними є аналізовані дієслова у творенні похідних зі словотвірним значенням "опредметнена дія" за допомогою нульового суфікса. Девербативи з нульовим суфіксом представлені двома видами: утвореннями чоловічого і жіночого роду, причому засвідчено більше нульсуфіксальних похідних чоловічого роду. Щодо словотвірної структури та способу творення таких іменників у мовознавстві існують різні погляди. "Матеріальна невираженість суфікса та різні супроводжуючі акт деривації морфонологічні явища призводять до неоднозначності і протиріч в інтерпретації рядів похідних, які підводяться під поняття нульової суфіксації" [15: 72]. Залежно від аспекту дослідження таких дериватів, спосіб їх творення визначали як синкретично-афіксальний, спосіб заміни флексії (морфонологічного оточення), фонетико-морфологічний, фонетико-парадигматичний, конверсія. Ми погоджуємося з думкою Л. М. Третевич, що "при виявленні словотворчих засобів, за допомогою яких визначається спосіб творення іменникових дериватів типу *викос*, *підщепа*, *покидь* тощо, потрібно чітко розмежовувати допоміжні словотворчі засоби (явища морфологічного характеру), що лише диференціюють різні деривaційні значення, та основні (афіксальні) морфеми, які не тільки розрізняють ці значення, але й виступають їх носіями" [6: 62]. Отже, такі похідні є суфіксальними дериватами з нульовим суфіксом, процес утворення яких супроводжується морфонологічними явищами: зміною наголосу, чергуванням голосних і приголосних, усіченням основ. Інші суфікси в утворенні іменників із словотвірним значенням опредметненої дії малопродуктивні або ж непродуктивні.

Таким чином, девербативи-іменники із семантикою абстрагованої дії та процесу є регулярними утвореннями на базі дієслів лексико-семантичного поля "аграрне виробництво (рослинництво)". Будучи дериватами транспозиційного типу, вони в основному зберігають вихідну семантику дієслова, причому не тільки лексичну, а й граматичну, що дозволяє стверджувати про існування в таких іменників граматичної віддієслівної категорії виду. Водночас під впливом різноманітних факторів лексичне значення дериватів-іменників абстрагованої семантики часто отримує додаткові семантичні відтінки, простежуються утворення різноманітних нетипових семантичних зв’язків твірного слова та деривата. Подальше дослідження іменників nomina actionis у їх співвідношенні з твірною базою дасть змогу не тільки виявити їх детальнішу типологію, а й поглибити теорії формування їх семантики та функціонування в мовленні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гінзбург М. Видове протиставлення віддієслівних іменників на позначення опредметнених процесів у слов'янських мовах / М. Гінзбург // Українська мова. – 2011. – № 2. – С. 30–43.
2. Миронов Д. Глагольность в сфере имен : к проблеме семантического описания девербативов (на материале русского языка) : дисс. … д-ра филол. наук. / Д. Миронов. – Таллинн : Изд-во Таллинского ун-тета, 2008. – 198 с.
3. Пілецький В. Назви опредметнених дій у науково-технічній термінології / В. Пілецький // Вісник : Проблеми української термінології. – Львів : Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2002. – № 453. – С. 215–221.
4. Пономаренко К. Девербатив у семантико-синтаксичній структурі речення / К. Пономаренко // Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка. – Т. 22 – Донецьк : Український культурологічний центр, Східний видавничий дім. – 2008. – С. 73–87.
5. Пчелінцева О. Е. Аспектуальність у структурі віддієслівних імен дії у російській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.02 "Російська мова"/ О. Е. Пчелінцева ; Київ, ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 1999. – 17 с.
6. Третевич Л. М. Українські віддієслівні іменники з нульовим суфіксом / Л. М. Третевич // Мовознавство. – 1977. – № 6. – С. 61–68.
7. Познанський Р. В. Дієслова лексико-семантичного поля "аграрне виробництво (рослинництво)" в українській мові : критерії ідентифікації та типологія / Роман Познанський // Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького національного університету. – Вип. 9. – Кривий-Ріг, 2013. – С. 334–343.
8. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті / І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1988. – 256 с.
9. Ярмоленко Г. А. Категорійне значення виду в семантичній структурі nomina agentis / Г. А. Ярмоленко // Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград, 2001. – Вип. 31. – С. 83–85.

10. Вихованець І. Теоретична морфологія української мови : граматика укр. мови / І. Вихованець, К. Городенська ; за ред. І. Вихованця. – К. : Унів. вид-во "Пульсари", 2004. – 400 с.
11. Скоплев А. А. Репрезентация глагольных категорий в существительных в славянских языках / А. А. Скоплев // Актуальні проблеми слов'янської філології : [Міжвуз. зб. наук. ст.]. – Київ ; Ніжин, 2006. – Вип. XI. – С. 134–141.
12. Сучасна українська мова : [довідник] / [Шевченко Л. О., Різун В. В., Лисенко Ю. В ; за ред. О. Д. Пономаріва]. – К. : Либідь, 1996. – 320 с.
13. Шелудько Л. Словник технічної термінології (загальний) : [проект] [Електронний ресурс] / Л. Шелудько, Т. Садовський // Матеріали до української термінології та номенклатури. Т. 10. УАН.ІУНМ. Технічний відділ. – К. : ДВУ, 1928. – 334 с. – Режим доступу : http://depositfiles.com/ru/files/90zinf3rn.
14. Семантические вопросы словообразования : Значение производящего слова / [Янценецкая М. Н., Лебедева Н. Б., Резанова З. И. и др.]. – Томск : Изд-во Том. ун-та, 1991. – 271 с.
15. Ґрещук В. В. Основоцентрична дериватологія : історія, стан, перспективи / В. В. Ґрещук // Актуальні проблеми українського словотвору. – Івано-Франківськ : Плай, 2002. – С. 68–78.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Ginzburg M. Vydove protystavlennya viddieslivnykh imennykiv na poznachennya opredmetnenykh protsesiv u slovyanskykh movakh [Specific Opposition of the Deverbative Nouns, Denoting Subjectified Processes in the Slavic Languages] / M. Ginzburg // Ukrayinska mova [Ukrainian Language]. – 2011. – № 2. – S. 30–43.
2. Mironov D. Glagolnost v sfere imion : k probleme semanticheskogo opisaniya deverbativov (na materiale russkogo yazyka) [Verbalism in the Sphere of Names : to the Issue of the Semantic Description of Deverbatives (on the Material of the Russian Language)] : diss. … d-ra filol. nauk. / D. Mironov. – Tallinn : Izd-vo Tallinskogo un-teta, 2008. – 198 s.
3. Piletskyy V. Nazvy opredmetnenykh diy u naukovo-tekhnichniy terminologii [Names of the Subjectified Actions in the Scientific-Technical Terminology] / V. Piletskyy // Visnyk : Problemy ukrayinskoyi terminologiyi [Issues of the Ukrainian Terminology]. – L'viv : Vyd-vo Natsional'nogo universytetu "Lvivska politekhnika", 2002. – № 453. – S. 215–221.
4. Ponomarenko K. Deverbatyv u semantyko-syntaksychniy strukturi rechennya [Deverbative in the Semantic-Syntactic Structure of the Sentence] / K. Ponomarenko // Donetskyy visnyk Naukovogo tovarystva im. Shevchenka [Donetsk Journal of the Scientific Association Named after Shevchenko]. – T. 22. – Donetsk : Ukrayinskyy kulturologichnyy tsentr, Skhidnyy vydavnychyy dim. – 2008. – S. 73–87.
5. Pchelintseva O. E. Aspektualnist u strukturi viddieslivnykh imen u rosiyskiy movi [Aspectuality in the Structure of the Deverbative Names in the Russian Language] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenya kand. filol. nauk : spets. 10.02.02 "Rosiyska mova"/ O. E. Pchelintseva ; Kyiv, un-t im. T. Shevchenka. – Kyiv, 1999. – 17 s.
6. Tretevych L. M. Ukrayinski viddieslivni imennyky z nuliovym sufiksom [Ukrainian Deverbative Nouns with Zero Suffix] / L. M. Tretevych // Movoznavstvo [Linguistics]. – 1977. – № 6. – S. 61–68.
7. Poznanskyy R. V. Dieslova leksyko-semantychnogo poliya "agrarne vyrobnytstvo (roslynnytstvo)" v ukrainskiy movi : kryterii identyfikatsii ta typologiya [Verbs of the Lexical-Semantic Field "Agrarian Industry (Crop Farming)] / Roman Poznanskyy // Filologichni studii : Naukovyy visnyk Kryvorizkogo natsionalnogo universytetu [Philological Studios : the Scientific Journal of Kryvorizkyy National University]. – Vyp. 9. – Kryvyy-Rig, 2013. – S. 334–343.
8. Vykhovanets' I. R. Chastyny movy v semantyko-gramatychnomu aspekti [Parts of Speech in the Semantic Grammatical Aspect] / I. R. Vykhovanets. – K. : Nauk. dumka, 1988. – 256 s.
9. Yarmolenko G. A. Kategoriyne znachennya vydu v semantychnii strukturi nomina agentis [Categorical Meaning of Class in the Semantic structure of Nomina Agentis] / G. A. Yarmolenko // Naukovi zapysky. Seriya : Filologichni nauky (movoznavstvo) [Scientific Notes. Series : Philological Sciences (Linguistics)]. – Kirovograd, 2001. – Vyp. 31. – S. 83–85.
10. Vykhovanets I. Teoretychna morfologiya ukrayinskoyi movy : gramatyka ukr. movy [Theoretical Morphology of the Ukrainian Language : Grammar of the Ukrainian Language] / I. Vykhovanets, K. Gorodenska ; [za red. I. Vykhovantsia]. – K. : Univ. Vyd-vo "Pulsary", 2004. – 400 s.
11. Skoplev A. A. Reprezentatsiya glagolnykh kategoriy v sushchestvitelnykh v slavianskikh yazykakh [Representation of Verbal Category of Nouns in the Slavic Languages] / A. A. Skoplev // Aktualni problemy slovianskoyi filologii [Current Issues of Slavic Philology] : [Mizhvuz. zb. nauk. st.]. – Kyiv ; Nizhyn, 2006. – Vyp. XI. – S. 134–141.
12. Suchasna Ukrainska mova [Modern Ukrainian Language]: [dovidnyk] / [Shevchenko L. O., Rizun V. V., Lysenko Yu. V ; za red. O. D. Ponomariva]. – K. : Lybid, 1996. – 320 s.
13. Sheludko L. Slovnyk tekhnichnoyi terminologiyi (zagalnyy) [Dictionary of Technical Terminology (General)] : [proekt] / L. Sheludko, T. Sadovskyy // Materialy do ukrayinskoyi terminologiyi ta nomenklatury [Materials to the Ukrainian Terminology and Nomenclature]. T. 10. UAN. IUNM Tekhnichnyy viddil. – K. : DVU, 1928. – 334 s. – Rezhym dostupu : http://depositfiles.com/ru/files/90zinf3rn.
14. Semanticheskie voprosy slovoobrazovaniya : znachenie proizvodyashchego slova [Semantic Questions of Word-Building : the Meaning of the Productive Word] / [Yantsenetskaya M. N., Lebedeva N. B., Rezanova Z. I. i dr.]. – Tomsk : Izd-vo Tom. un-ta, 1991. – 271 s.
15. Greshchuk V. V. Osnovotsentrychna deryvatologiya : istoriya, stan, perspektyvy [Basis-Oriented Derivation : History, Condition, Perspectives] / V. V. Greshchuk // Aktualni problemy ukrayinskogo slovotvoru [Current Issues of the Ukrainian Word-Formation]. – Ivano-Frankivsk : Play, 2002. – S. 68–78.

Матеріал надійшов до редакції 20.01. 2014 р.

Познанский Р. В. Отглагольные абстрактные существительные, мотивированные вербативами лексико-семантического поля "аграрное производство (растениеводство)", в украинском языке.

В статье анализируются абстрактные существительные со словообразовательным значением "отвлеченное действие", мотивированные вербативами лексико-семантического поля "аграрное производство (растениеводство)", в украинском языке, в частности выяснена регулярность их появления в языке, определены способы и средства их словообразования, прослеживается модификация семантики исходного глагола в мотивированном существительном, в том числе и грамматической (категории вида), описаны типовые и нетиповые отношения семантики дериватов и их мотивирующих глаголов.

Ключевые слова: *отглагольное словообразование, лексико-семантическое поле "аграрное производство (растениеводство)", nomina actionis, девербатив.*

Poznanskyy R. V. Verbal Abstract Nouns, Motivated by Verbs of the Lexical and Semantic Field "Agricultural Production (Crop Production)", in the Ukrainian Language.

The article deals with very important and relevant contemporary linguistics issues of studying distinguished classes of derivatives in their relations and interconnections with a motivating basis, which first and foremost, enables to highlight the formation of motivated lexeme semantics (both lexical and grammatical), reveal the finest semantic shades within or beyond the boundaries of their generalized word building meaning. The article contains the information on abstract nouns with the word building meaning "objectified action", motivated by verbs of the lexical and semantic field "agricultural production (crop production)" in the Ukrainian language, which have not been studied enough in the Ukrainian linguistics. The above verbal derivatives were singled out by the method of the complete selection. The descriptive and component analysis methods have also been used in the above article. As the result of the conducted research their regularity of appearance in the language has been clarified; ways and means of their word building have been found out; the modification of the initial verb semantics in the derivative substantive, including grammatical (category of aspect), has been traced; typical and untypical relations of semantics of derivatives and their formation words have also been described. Thus verbal derivative nouns with the semantics of abstracted action and process are regular formations based on verbs of lexical and semantic field "agricultural production (crop production)". Being derivatives of the transposition type, they mostly preserve the initial semantics of a verb, moreover not only lexical but also grammatical, which enables to state the existence of the grammatical verbal category of aspect peculiar to the above nouns.

Key words: *verbal word building, lexical and semantic field "agricultural production (crop production)", nomina actionis, verbal derivative.*